

Tilburg University

Nederlandse vrouw is Europees kampioen banen combineren, maar profiteert er niet van

Wilthagen, Ton

Published in:
Het Financieele Dagblad

Publication date:
2020

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Wilthagen, T. (2020). Nederlandse vrouw is Europees kampioen banen combineren, maar profiteert er niet van. *Het Financieele Dagblad*, 24.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Nederlandse vrouw is Europees kampioen banen combineren, maar profiteert er niet van

Ton Wilthagen is hoogleraar Arbeidsmarkt, Tilburg University. Reageer via expert@fd.nl.

Het is een typisch beeld uit Amerikaanse films. De alleenstaande moeder die naast haar *day job* ook nog een *night job* heeft om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. Ook in Nederland is het aantal werkenden met een tweede baan gegroeid. In 1986 combineerde 3% van de werkenden twee banen, in 2014 was dat al zo'n 8%. Van de zzp'ers combineert 15% het werk van zelfstandige met een betrekking in loondienst. Afhankelijk van de berekeningsmethode gaat het momenteel om ruim 500.000 tot 600.000 mensen.

Uit een onlangs verschenen studie van het onderzoeksinstituut Eurofound uit Dublin, *Privilege or necessity? The working lives of people with multiple jobs*, blijkt dat Nederlandse vrouwen Europees kampioen zijn in het combineren van banen. Ook in vergelijking met mannen. Volgens deze cijfers betreft het 9,3% van de vrouwen in Nederland. In Nederland wordt in het algemeen vaker gestapeld, net als in Denemarken, Finland en Zweden. In Bulgarije, Kroatië en Italië heeft 1,5% of minder van de beroepsbevolking een stapelbaan.

Ook in Nederland staan de stapelbanen op de agenda als gevolg van de verkenning van de Sociaal-Economische Raad (SER) uit maart 2018. Zoals uit de titel van dit rapport blijkt, 'De vele kanten van banen combineren', is de teneur niet alleen maar negatief en zorgelijk. In de Nederlandse discussie over flexwerk is dat doorgaans wel het geval.

Volgens de SER kan het combineren van banen economische en maatschappelijke meerwaarde hebben. Afwisseling, ontwikkeling en spreiding van eenzijdig en zwaar werk kunnen worden gestimuleerd. Bovendien signaleert het rapport dat veel mensen tevreden zijn met het combineren van banen. Veel hoogopgeleide professionals hebben meerdere banen en verdienen daar goed mee. Twee op de drie mensen wil blijven combineren.

De SER is van mening dat combinatie- of stapelbanen meer aandacht verdienen, omdat de regels te veel uitgaan van de aanname dat mensen maar één baan hebben. Belastingen, tegemoetkomingen zoals voor de kinderopvang, pensioenregelingen en verzekeringen zouden om die reden onder de loep moeten worden genomen. Ook zouden meer sectoren afspraken moeten maken over roosters. Zij zouden bovendien moeten zorgen dat werknemers door het combineren van werk in ieder geval op voldoende uren uitkomen om

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

rond te kunnen komen.

In de SER-verkenning wordt maar kort stilgestaan bij het feit dat er een relatie is tussen het hebben van combibanen en deeltijdwerken. De SER ziet de knelpunten in het algemeen bij mensen die zijn aangewezen op lager betaald werk in kleine deeltijdbanen. Ook de commissie-Borstlap ziet in haar rapport over de regulering van de arbeidsmarkt voordelen van 'hybridisering' van werk, maar wijst erop dat er aan de onderkant van de arbeidsmarkt soms problemen zijn als gevolg van reistijden, regel, gevraagde beschikbaarheid en dubbele loyaliteit naar twee werkgevers.

In beide rapporten wordt echter niet expliciet benoemd dat het de vrouwen zijn die niet alleen het vaakst banen combineren, maar waarschijnlijk ook de meeste nadelen ervan ervaren. In de studie van Eurofound komt dit glashelder naar voren. Ook in dit onderzoek wordt om te beginnen de bovenkant van hoogopgeleide baancombineerders waargenomen op de arbeidsmarkt. De onderzoekers stellen echter dat het beeld radicaal verandert als een uitsplitsing wordt gemaakt naar sekse. In de top vijf banen van baancom-

bineerders gaat het bij mannen om metaalbewerkers en machinebedieners, maar ook om zakelijke professionals, wetenschappers en ingenieurs. In het geval van vrouwen bestaat de top vijf uit schoonmakers, helpenden, werkers in persoonlijke verzorging en verkopers.

Deze genderverschillen gaan gepaard met een significant verschil in inkomen. De meeste vrouwen met combibanen (40%) bevinden zich in het laagste inkomenskwintiel, terwijl de mannelijke combineerders (30%) juist in het hoogste kwintiel zitten. Bovendien blijkt er een leeftijdsaspect te spelen. Jonge vrouwen met meerdere banen bevinden zich onderaan in de inkomensverdeling, terwijl oudere mannen aan de top staan.

KWALITEIT VAN WERK

De kwaliteit van combibanen, gemeten in fysieke risico's, sociale ondersteuning, werkdruk en lange of onregelmatige werktijden, is in veel gevallen niet slecht, maar dat geldt veel sterker voor mannen dan voor vrouwen. Bijna de helft van de mannen heeft een hoofdbaan van meer dan gemiddelde kwaliteit, terwijl dit bij vrouwen iets

meer dan een derde betreft.

Mannen maken wel vaker langere dagen dan vrouwen (50% versus 17%). Een dergelijk arbeidspatroon hangt samen met hart- en vaatziekten, depressies en andere gezondheidsproblemen. Ook de werk-privébalans kan er door onder druk komen te staan.

Het is uiteraard de vraag of bovenstaande uitkomsten voor alle vrouwelijke baancombineerders in Nederland gelden. De Europese vergelijking geeft in ieder geval voldoende aanleiding voor nader onderzoek naar de Nederlandse situatie. Zeg maar naar de Nederlandse film.

HUIDIGE CRISIS

Het is bij combibanen niet nodig om het kind met het badwater weg te gooien. Tegelijkertijd kan de huidige crisis ertoe leiden dat meer mensen, en vrouwen in het bijzonder, meerdere banen nodig hebben. Het is onwenselijk als vrouwen daardoor verder op achterstand komen te staan. Dat betekent dat kabinet en werkgevers in hun inzet op behoud van werk en de overstap naar nieuw werk vrouwen meer zouden moeten zien te bieden. Zowel in termen van omvang als kwaliteit van banen.

Jonge vrouwen met meerdere banen bevinden zich onderaan in de inkomensverdeling